

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani

Apare în fiecare Duminică.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri

Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri

Pe 1/4 an 80 fileri

Pe 1 lună 30 fileri

Un număr singur. 6 fileri

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

Adevărul.

În viața politică și economică a țării încă tot ține criza.

Și în aceste vremuri capitalul jăfuesce cu puteri îndoite puterea muncitorului. Economul zi de zi are poveri tot mai multe, zilerul nu capătă de lucru, la orașe cât îi ziua de lungă stă cu mâinile încrucișate și așteaptă porumbul fript, iar dacă capătă de lucru, ce-i plătesc? Trei-patru pițule pe zi? Să poate susținea din banii aceștia o familie întregă? Dar pretutindeni merge astfel. Muncitorul la fabricile din orașe mari are aceeași soartă cu zilerul de la țară. Industriașul mic n'are lucru, pentru că în ziua de azi nu e lipsă de lucrul *mânilor*. Le face toate fabrica. Cu un cuvânt astăzi osteneala nimenui nu-i plătită.

Din contră capitaliștii: fabricanții și industriașii mari, bancherii, proprietarii mari cu mii de holde, acestia nu simțesc necazul și vremurile grele. Ei se îmbogățesc și cu cât muncitorilor le merge mai rău, ei o duc cu atât mai bine. Lucru trist, dar adevărat.

Până când vor ținea aceste stări triste? Razele soarelui nu vor încălzi niciodată pe muncitori? Oare nu se vor depărta niciodată norii de pe cerul muncitorilor?

Până când va mai sta lumea pe dos?

Tot întrebări triste, pe cari și-le pune fiecare muncitor, când după lucru își numără câștigul. Și vede, că el, care a lucrat a rămas pe jos, foalele cu gol, iar gazda, care n'a lucrat nimica a tras galbenii la buzunar.

Treburile acestea trebuie schimbate. Astăzi lumea întreagă este o minciună mare. Minciună-i legătura dintre capital și muncă. Minciună este purtarea gazdelor față de muncitorii harnici. Și minciună este, că Dumnezeu a dat lumea asta, cum este. Dumnezeu l'a făcut pe om, ca să lucre și să trăiască după hărnicia sa și nu din sudoarea altora. Dacă asta nu s'a împlinit, s'a întâmplat astfel din cauza lăcomiei unor oameni. Lăcomia asta, care a făcut din lume o minciună așa de mare, trebuie ștersă de pe suprafața pământului.

Noi voim adevărul.

Numai dela adevăr așteptăm fericirea muncitorului și capătul nevoei.

Pentru adevăr să lupte fiecare muncitor. Dar să lupte.

Căci necazul îl rabdă de mii de ani. Îl rabdăm noi, l'au rabdat părinții, moșii și strămoșii noștri.

Cum suntem noi injuțați apăsăți și jăfuiți, tot astfel afurisiții de ciocoi auți i-au ținut în lanțuri și pe strămoșii noștri.

Să scuturăm noi acest lanț. Pentru-ce îl

răbdăm? Nu simțiți, că n'aveți nici o zi de bucurie, ba nici de odihnă? Păcătoși sunteți, că ați ajuns la această soartă?

Cât ați răbdat în lumea asta, v'a curățit mai bine, ca purgatoriul din cer.

Curat este fiecare muncitor, care lucră. Și cine-i curat este vrednic de o viață cinstită. Această viață o ajungem numai atunci, dacă în lume va domni adevărul și nu minciuna.

Pentru acest adevăr să luptăm.

Suntem români verzi, ca stăgiarul, așadară voinici, mândrii și puternici. Ar fi dară o rușine să stăm cu mâinile în sân, când suntem pământii și îndesați din toate părțile. Numai bătrânii rabdă în tăcere necazurile. Noi suntem un popor tiner, să ne ridicăm așadară capul.

Și când dușmanii muncitorului român vor sta cu el față în față, deabunăsama se vor spăria. Doar și vulpea șireată se sperie de leul voinic.

Stringeți-vă muncitorilor români într'o tabără. În tabăra unde numai muncitorii și cei apăsăți sunt primiți. În tabăra *socialdemocraților*. Și dacă sunteți acolo să se umple inimile voastre de însuflețire și de nădejde, căci adevărul va sosi. Dar nu va veni adevărul, dacă nu va fi chemat. Zădarnic aștepți, ca porumbul fript să, și sboare în gură.

Luptă cu însuflețire, fii socialdemocrat și așa o să vină vremea — adevărului.

Din scripturi.

S'au apucat fariseii și cărturarii să umple de noroi învățătura blândului Isus. Au schimbat și au adăugat la cuvintele lui înțelepte, așa încât să reiasă dreptatea boerilor și să ve n'ghenunchie pe voi, țaranii.

— Orbitu-v'au, poate, ciocoi și pe voi, spunându-vă că ve sîntem vrăjmași. Poruncitu-v'au poate să ridicați mâna asupra noastră, să ne pândiți la vre-o răscruce. Până n'ntărita poate v'au luat mințile, încât pe ei să-i socotiți de binefăcătorii voștri să le socotiți palmele și bătăile drept mângâere părintească, să ve socotiți robii lor, când voi sînteți tot oameni, semenii cu ei în toate, când talpa țării sunteți voi, precum o trîmbițează ei mereu.

Pecătuesc ciocoi și slugile lor când ve spun că: *Așa a lăsat Dumnezeu, bogați și sêraci, că, ori-ce stăpânire de la Dumnezeu vine, că acei ce vor suferi pe pământ vor fi fericiți pe ceea lume, în raiu.* Minciună, frate desmoștenit. Iar întrebați pe dênșii, de ce-și umplu burta cu ce-I mai bun și-și fac case mari pe lumea asta, când totul aicea e zădarnic și când omul e menit aici să se trudească? De ce bogații și ciocoi strămută raiul în lumea asta, gustând din toate bucu-

riile și desfătările? De ce voi să trăiți pe pământ iadul, iar dênșii raiul, de ce, de ce? Au nu vedeți, că sunt minciuni goale ce ve spun ieși, numai ca să ve supună, să ve plece în jug mai bine? Nu vedeți că Dumnezeu nu poate fi așa de rău și nedrept cum îl zugrăvesc slugile boerului? Nu vedeți că toate sunt născociri?

De ași avea puterea lui Cristos, v'ași zice, cum a zis iel orbului suflându-i peste ochi:

— Vezi! Dar sunt un muritor ca și voi...

Mie mi-s'au deschis ochii numai învățând carte în școalele pe cari le susțineți voi, din banii voștri.

M'am luminat cetind pe furis cărțile pe cari, nu și-le dă la școală, de frică să nu te luminezi și să poți pricepe meșteșugurile viclene, cărți purcese din inimii și minți curate, scrise de oameni pe cari îi socotesc cinstiți, iubitori de adevăr și de dreptate.

Sunt cărți în cari ai putea, frate desmoștenit, să-ți cetești păsurile tale și să te mai luminezi. Dar ciocoi și-au luat bine toate măsurile: pe lângă că rare-ori știu carte, îți trimit și oameni aleși pe sprânceană, cari să-ți dea învățătura cu picătura, cum dă părintele grăjania. Nici pomeneală de cărțile, de cele cari îți vorbesc aicea. Știu, că și foaia asta cu anevoie are să pătrundă până la tine, dar imi fac datoria de a așterne pe hârtie meșteșugurile și vicleniile ciocoiilor, imi fac datoria de a căuta să arăt adevărul fraților mei de la sate.

Trag însă nădejde că-ți va ajunge la ureche sfatul acesta:

— *De știu carte, învață sfânta scriptură.*

În cartea aceea, ai să dai de multe nerozii și minciuni, pe cari le-au adăugat fără rușine slugile ciocoiilor din toate timpurile. Dar, afară de astea, pe cari ai să le descoperi lesne, ai să găsești și multe adevăruri.

Dacă ie în sat la voi un preot tiner, care când și-a pus potcapul și-a îmbrăcat antereul, și-a pus de gând să urmeze într'adevăr învățătura lui Isus Cristos, dacă ieste la voi în sat un asemenea preot cu gândul curat, roagă-l să-ți arate prin cărțile sfinte, unde se vorbește de sêrac și nedreptățit. Ai să vezi cât de mincinoși sunt fariseii și cărturarii și ce crede Cristos despre ciocoi.

Ai să vezi cum privesc apostolii și prorocii nelegiuirile bogaților și stăpânitorilor din lume...

Și gândindu-te la cuvintele lor, frământându-ți mintea cu cele spuse de ieși, ai să-ți întărești inima, și-se va lua ceața de pe ochi, și vești ști ce-ți rămâne de crezut, ce-ți rămâne să faci.

Iar dacă popa din satul vostru ie un pecătos, dacă rugina ie prinsă pe sufletul lui negru, dacă ie slugă ciococască, nu mai asculta nici o clipă vorbele viclene ale Iudei, și caută lumină în altă parte...

(București).

Stolan.

Numai acel muncitor va putea înainta, care cetește și învață.

Din lumea întreagă.

Germania.

Insula împăratului. Am scris noi despre treaba insulei împăratului. Foaia mare a socialiștilor din Germania, „Vorwärts“ a scris odată, că împăratul Wilhelm II așa s'a spăriat de socialiști, că vrea să-și zidească un castel pe insula Pichelsverder și să se retragă acolo de teama lor. Firește, că asta a fost o rușine mare și de aceea hoherii împăratului îndată au avut grije, ca să amuțască glasul nedreptății. S'au dus polițiștii și au deținut pe redactorii *Leid* și *Kaliski*. În săptămâna trecută au ținut judecată asupra lor și fiindcă martorii împăratului au ținut, că frații noștri au mințit, judecătorii pe *Leid* l'au judecat la *nouă luni închisoare* și pe fratele *Kalisky* la *patru luni*. Învățătura: Ori-ce zice împăratul el are drept, sau pe alt dos: dacă zici adevărul te lovesc cu măciuca 'n cap.

Așa-i lumea de azi.

RĂVAȘ.

„Organizare“.

Fiind foarte multe material pentru numărul de față al *Adevărului* seria de articoli „Organizare“ de I. Șalușinsky se va continua numai în numărul viitor. Cerem răbdare.

Răspândiți „Adevărul“.

În ziua de azi glasul foilor este ascultat de fiecare. De celea, ce scriu foile se spărie și cei mai puternici. Și chiar din pricina asta cei bogați și puternici dau bani mulți, avuții mari foilor, numai, ca să scrie ce le place lor și să nu arate lumii mișeliile făcute de ei.

Astfel se întâmplă, că dacă cu muncitori se întâmplă ceva nedreptate din partea stăpânirii și a celor puternici, atunci foile tac, par'că-s mute. Iar când e vorba, că puterea are lipsă de ceva, atunci toate foile cu un glas strigă din gura mare.

Între astfel de împrejurări și muncitorii au lipsă de o foaie, care se apere pe muncitori și să lupte pentru ei. Căci dacă muncitorii

nu-și vor ridica glasul stările nedrepte de astăzi nici-odată nu vor înceta.

Pân'acum muncitorii de nația românească n'au avut o astfel de foaie. Au fost și sunt câteva foi, cum se numesc ele „pentru popor“, dar acestea scriu câte verzi și uscate și scriu vorbele goale, cum macină moara de dimineața până seara cât e ziua de lungă.

Când e vorba de nevoia muncitorilor, ele în toate părțile caută pricina numai pe capitaliști și stăpânirea nu o învinovățesc. Scriu, că muncitorii își leneș și bețivi și de aceea n'au ce mânca. Cu un cuvânt dau în toate părțile, numai acolo nu, unde-i buba.

Ne trebuie prin urmare foaie adevărată, sinceră și bună. Această foaie românească este „Adevărul“. Este încă tină, abia de trei luni, dar' de când o scriem întotdeauna pentru binele și înaintarea muncitorilor ne-am ridicat glasul. Asta o ved și dușmanii muncitorilor, cari acum creapă de ciudă, că am venit noi și luminăm poporul, pe care ei pân'acum l'au prost.

Și se scoală acești apostoli falși în contra noastră, ca să ne șteargă de pe suprafața pământului. Dar' asta nu merge. Un popor întreg stă și pândește, ca să nu i-se răpească arma.

Fraților! Dușmanii vreau să prăbușască „Adevărul“. Voi să nu-l lăsați. Faceți din „Adevărul“ o foaie puternică. Și așa va fi ea puternică, dacă va fi răspândită, dacă va avea mulți abonați. Cu cât e cetită din mai mulți o foaie, cu atât este mai puternică vocea ei.

Răspândiți așadară „Adevărul“. Faceți ca din rădăcina tină să crească un arbore puternic.

Dacă fiecare frate va câștiga numai 2 abonenți foaiei socialiste, atunci „Adevărul“ va fi tare și mare.

2 abonenți nu-i lucru mare să câștigi. Mai ales când e vorba de o cauză adevărată. Foaia noastră este cea mai eficientă din țară întreagă. O poate abona fiecare muncitor sărac.

Sus fraților! Câștigați numai câte 2 abonenți.

Și o faceți asta mai cu samă, ca să nu fie biruitorii dușmanii noștri: ciocoi puternici și stăpânirea.

Revoluția Românilor.

Nesce foi unguresci mai zilele trecute au scornit o minciună. Scris-au, că românii din Ardeal fac revoluție și măcelăresc ungurimea toată. Așa ceva numai foile domnesci știu scrie. Ved ele, că poporul muncitor nu-i îndestulit. Ei însă cred, că acest popor astfel vrea să se ajute, că face revoluție și măcelăresc ungurimea. Din asta se vede, că ei știu foarte bine, că muncitorimea este puternică și dacă s'ar scula ar da capăt domniei lor.

Dar să se liniștească Măriile lor. Românii deocamdată nici prin gând nu le trece să facă revoluție. Însă ei stau gata. Se organizează prin socialdemocrație și când toți muncitorii vor fi socialiști, atunci își vor înaintea ei durerile lor, vor pretinde drepturile lor și schimbarea stărilor mișeșce de astăzi. Aceea va fi revoluția românilor. Va fi o revoluție mândră. Se vor scula toți românii muncitori deștepti la minte și luminați. Și vor pretinde îndeplinirea cererilor socialiste. Nu va curge acolo nici sânge și nu va fi nici moarte de om. Socialdemocrația prin pace va învinge.

Dar acum? N'aveți frică voi trântorii, nu este nici o revoluție. Doar nici „moțul“ nu-i prost, să se scoale, ca să fie pușcat de cătanele voastre.

Acuma-i numa ferbere între români. Toți, prin munți și văi cu glas înalt strigă: *Să trăiască partida socialdemocrată revoluționară!*

Un solgăbirău dat afară.

În Lipa, comitatul Aradului s'a dat afară din slujbă un solgăbirău. Să nu credeți însă, că pentru aceea l'au scos pe el, pentru-că n'au lăsat să ținem adunare sau pentru-că a dat poruncă, ca gendarii să tragă cu pușca în popor, sau pentru-că a pus la răcoare câteva sute de muncitori. Nu, la noi solgăbirăii nu se scot din slujbă, dacă fac nedreptăți poporului, ci din alte pricini. Acest solgăbirău a fost dat afară, pentru-că, când prințul Francisc Ferdinand a venit la Lipa, și el s'a dus să-l primiască și — auziți minune — nu și-a luat uniforma din cătănie, ci s'a dus în țibil și așa l'a salutată pe trimisul craiului. Și vedeți pentru asta l'au dat afară din slujbă pe solgăbirăul din Lipa, Ioan Nagy. Noaue nu ne doare inima după el, căci cunoaștem noi pe blăstămații de solgăbirăi, dar ne-ar fi plăcut mai bine, să-l fi dat afară, pentru-că a fost tiranul muncitorilor. Dar — vezi bine — așa ceva nu-i păcat în țara noastră.

Viitorul este a socialdemocrației, dar' noi voim și prezentul.

SALTĂ PROLETARE!

(Arie ca la Saltă Române I)

I.

Ei! Saltă proletare
Plin de speranță,
Cântă voinice
Că vei sfărâma
Jugul acela,
Ce-'n tiranie
Secoli uitate
Tu l'ai purtat.

II.

Ei! Iată tiranul,
Cum tremură, fuge,
Piere de groaza
Brațului tău,
Trece chiar munți
Și astfel ajunge,
Risul, ocara,
Sclavului său.

III.

Ei! Nu va mai fi clacă,
Nici iobăgie,
Nu va mai fi jugul,
Cel nesuferit,

Nici „Capitalismul“,
Care cu urgie,
Veacuri de-arândul,
El te-a robit.

IV.

Ei! Și vei fi liber
Să-ți faci voia toată
Scrie, vorbește
Dreptul ți-l ști.
Spune Europei —
Ce-ai fost odată
Ce ești acum
Și ce vei să fii...

V.

Ei! Că de un secol
Și jumătate
Ni-se stricase
Soartea de tot,
Căci lăpădarăm
Armele toate,
Prin amăgirea
Unui despot.

VI.

Ei! Și „Capitalismul“,
Vulpe șireată,

El e acela
Ce nimici,
Toată armata
Cea — proletară,
Vai ticălosul
Cum o răpi.

VII.

Ei! Planul său este
Fără indoială,
Ca să ne adoarmă
Numai decât,
Și să ne pună
Fără sfială,
Jugul robiei
Lanțul în gât.

Localizată de Ioan Muntean Stângaci, din „Lumea Nouă“.

Răspândiți „Adevărul“ în toate părțile! Tot felul de scrisori, întrebări și cereri sunt de a se adresa: „Adevărul“, Budapesta, VIII., József-körut 18 sz.

Crisa politică.

— Raport special. —

Budapesta, 23 Oct. 1903.

N'avem guvern.

Crisa politică în țară tot mai ține. Regele încă n'a încredințat pe nime să facă guvern. Dar în Budapesta și în Wiena fie-cine este convins, că viitorul ministru președinte va să fie Ladislau Lukács, fostul ministru de finanțe. Causă, că denumirea se trăgănează este împrejurarea, că politicienii magiari nu vreau să primească minister până-ce regele nu se învoiesce, ca în armată să fie comandă ungiurască. Se crede, că lui Lukács i va succeda a veni și fără de asta. Așadară nu-i eschis, că peste câte-va zile Ladislau Lukács va fi prin ministru.

Partidul independist.

Partidul independist, care a cauzat gălăgia asta — tace. Încă tot nu i-a dat răspuns partidului socialist, care a pretins, ca să nu ceară ei acum armată maghiară, ci mai bine votul universal și dare progresivă.

Românii.

Și politicienii români s'au amestecat în chestiunile mari politice. După-cum cetim în foile maghiare în decursul congresului bisericesc din Sibiu (despre care vom scrie în numărul viitor) politicienii români au ținut o adunare, la care au hotărât, că vor *păși în activitate*. Ei adevărat pân'acum au fost în pasivitate. Ori-ce s'a întâmplat pân'acum în politică, ei au tăcut.

Dările, porțile.

Dările de stat încă tot nu se plătesc. Din contră băgăm de samă, fraților noștri, că dările comunale sunt de a se plăti și își fac neplăceri aceia, cari așteaptă să vină perceptorul la casă.

Ținuta socialiștilor.

Socialiștii nu iau parte activă în afacerile politice. Ei și acuma sunt asupriți, ca și mai înainte. Cererea lor singură este, ca să i se dea poporului votul universal, căci numai astfel se poate mântui din necaz.

Adunări.

ATENT!

Partida trimete orator (predicător) în oricare comună, unde frații au voe să țină adunări.

În privința adunărilor mai întâiu trebuie să se trimeată cerere către secretariatul partidului. De aici se va trimite cerere, ce trebuie dată la autoritate. Adresa: „Adevărul“, Budapest, VIII. József-körut 18.

Adunare în Budapesta.

Un frate de al nostru, după-cum am scris a fost judecat pe 6 luni închisoare și 2000 coroane amendă de bani, pentru-că a scris adevărul. Frații noștri au ținut Dumineca în 1 Octomvrie o adunare mare, la care și-au ridicat cuvântul în contra acestei apăsări. Au fost de față peste 15.000 de frați muncitori din Budapesta. Fratele Israil a ținut cuvântare mare în limba magiară și a arătat, că ce nedreptate ni s'au făcut iară din partea stăpânirii. Frații toți au strigat, că-i nedreptate, ce ni s'au făcut iară.

Adunarea s'a ridicat în cea mai mare ordine.

Adunare în Șimleu (Szilágy-Somlyó).

Nu este putere, care este în stare să opriască răspândirea socialdemocrației. Ori-ce fac dușmanii socialdemocrației, aceea merge tot înainte. Când am pornit la început *Adevărul*, ca să răspândim prin ea adevărul și s'arătăm poporului singurul partid, care într'adevăr luptă pentru el, atunci, s'au ivit pe hotare dușmanii noștri și din toate pu-

terile au luptat, ca să opriască înaintarea luminei. Dar' zădarnic. Dreptatea merge tot înainte să aibă în cale, chiar și bolovanii.

Am pătruns prin toate comitatele Bănațului, ne-am făcut cuib în comitatele Aradului, Bihorului și Sătmarului, și acum am făcut iar un paș. Am pătruns în comitatul Sălăgiului. Duminecă în 18 Octomvrie n. am ținut o adunare mare în Șimleu.

Din Budapesta s'a dus la aceea adunare fratele Salușinsky, ca să țină cuvântare despre socialdemocrație.

Aproape 3000 de frați au venit din toate comunele din jurul Șimleului, să asculte și ei, că cei socialdemocrația.

Adunarea s'a început la 1/23 după amiază De președinte l'au ales cu o voe pe fratele Geza G., iar de notar pe fratele Iuliu V.

După cuvintele de deschidere a fratelui președinte s'a ridicat fratele Salușinsky și într'o cuvântare de o jumătate de oră a vorbit în limba ungiurască despre votul universal și despre ținuta partidului socialdemocrat față de partidul independist și 48. Vorbirea a fost primită cu plăcere din partea maghiarilor.

După un alt orator maghiar s'a ridicat iar fratele Salușinsky și a ținut o vorbire mare în limba românească. A vorbit despre nevoia, în care trăește poporul.

Prin pilde a arătat, că nu-i drept, ce zic domni, că beția și lenea a adus poporul la sapă de lemn, ci apăsarea și jăfuirea din partea aceloră, cari is la putere. A arătat mai departe, că numai prin socialdemocrație se poate mântui poporul. Căci partida socialdemocrată luptă într'adevăr pentru popor.

Vorbirea, care a ținut un cias și jumătate a fost primită cu multă căldură și strigăte de să trăiască.

A mai vorbit Salușinsky despre reținerea soldaților, cari au servit 3 ani.

Era deja sara, când adunarea s'a ridicat. Frații s'au dus în toate părțile cu însuflețire mare în inimă și luminași, că este datorința lor a se alătura de partidul socialdemocrat.

Frații din comitatul Sălăgiului vor ști acum, că-i datorința lor a se aduna cu toții în tabăra socialdemocrațiilor și a răspândi din toate puterile „Adevărul“ arma puternică a muncitorilor români.

Adunarea din Temeș-Kutas.

Cu cât timpul trece, cu atâta vedem că dorința de lumină se arată din toate părțile.

Jugul ce poporul atât robit din țara ungiurască, a început să simtă întrînșii un dor de libertate, un dor de a răsufli un aer mai liber, și-și dau silința spre a împlini...

Oamenii din satul Temeș-Kutas care deși este locuit îndeosebi de nemți, în unire cu români, au făcut să se ție o adunare populară care a și fost lăsată să se ție. În 18 Octomvrie fuse trimes de către partidul socialdemocrat internațional din Budapesta un orator după cererea poporului din Temeș-Kutas.

O mulțime de frați nemți și români au a luat parte la aceasta adunare.

La oarele două lumea era adunată în hănuț mare, sub cerul liber, cu toate că ziua era plouasă, lumea nu a ținut cont de asta și s'a adunat într'un număr frumos. La această adunare au luat parte și frații din satele vecine.

Îndată ce sosise solgăbirăul și notarul, se înțelege, că nu au lipsit nici gendarmii, care au căscat gura.

Noauă ne pare faptul ăsta bine, că guvernul are grijă ca și gendarmii să învețe ce e socialismul.

La 2 ceasuri s'a început adunarea. Prietinel Titz Johánn, cere să se alegă un președinte. Propunerea sa primită, așa că de președinte a fost ales întocmai prietinel Titz și ca notar pe prietinel Stupiek.

Președintele deschide adunarea, și salută adunarea și le mulțumește în vorbe călduroase pentru bunăvoința ce o arată pentru a merge pe calea luminei și a înfrățirii.

În urma asta dă cuvântul prietinelui Rosenzweig, ca referent, care a vorbit în limba

germană mai mult de o oră și pe urmă, în limba română, două ciasuri.

În cuvântarea sa, arată cât de mult rabdă poporul român sub apăsarea stăpânirii, răpiți de toate drepturile politice, cu toate că plătește statului dările cele mari și făcându-și datoria către țară, dând fii în armată și totuși statul nu se interesează de acest popor. Statul se espune de oameni avuți de capitaliști și moșier, cu titlul de grofi și baroni, care au grija de a ținea pe muncitorii în robie. Și dacă oamenii își cer drepturile, li-se trimete gloanțe. Poporul trebuie să caute să se scoată odată de sub aceasta stăpânire.

Spre a ajunge odată la o stare mai bună, poporul să învețe căci un popor cultivat, poate să aducă totul la îndeplinire, cât pacea atât și bunăstare.

Vorbind prietinel timp de două oare în limba română nu a atins decât primul punct, starea politică și starea economică a Ungariei: ear' al doilea punct cum să îmbunătățească starea poporului.

A mai vorbit și prietinel Reich, din Versecz, la punctul al doilea, povestind despre cultivarea poporului, căci lumina este cea mai mare putere, sfătuindu-i în același timp să-și formeze o societate unde să se adune spre a să consfătui ca să-și îmbunătățească starea luptând unul pentru altul spre a-și căpăta drepturile răpite.

Astfel a trecut ziua, cu toate că era ploioasă, fiecare era voios pentru învățăturile și îndrumările ce le-a primit.

După toate acestea președintele ridică ședința mulțumind fraților pentru răbdarea cea avut-o și sfătuindu-i să se depărteze în ordine.

Mai sfătuim și noi pe toți frații care luase parte la adunare din Temeș-Kutas, a nu uita de vorbele auzite. Se vestească și celorlalți frați cele auzite și să caute a împraștia foaia noastră „Adevărul“ care s'a pus în slujba poporului român, spre ai lumina și ai duce pe calea adevărată, spre egalitate, frățietate și libertate.

Cetind frații „Adevărul“ se vor lumina, iar prin lumină le ajungem toate.

CRONICA.

Oamenii păcătoși. Vineri în 9 Octombrie n. seara Petru Păcurar din comuna Prebel (com. Caraș-Severin) își păștea caii în otarul comunei. Într'aceea a adormit. Un dușman al lui a venit și l'a lovit în somn pe Păcurar în cap. Acesta trezindu-se abia a mai avut putere să se ducă până acasă. Încă în aceeași noapte Păcurar a murit. Nu se știe, cine o fost ucigașul. Altă crimă s'a întâmplat în 5 Octombrie în comuna Obreja (com. Caraș-Severin). Doi frați Susera s'au năpustit asupra tinărului de 18 ani Petru Petruța. Pe când unul voia să-l lovească cu o peatră în cap, celălalt l'a împușcat cu pistolul. Glonțul a străbătut prin plumăni și s'a oprit în osul spinării. Petruța trage de moarte. Frații Susera a fost arestați. (D.)

Condamnat la moarte. Curtea cu jurați din Turda, după o pertractare de două zile, Vineri l-a condamnat la moarte prin ștreang pe Filimon Dan. Le 5 Februarie, Dan se întâlnise la tîrg cu Simion Motioc, care venise să-și cumpere o vacă. Motioc avea la el bani frumuseși și ăștia l'au dus pe Dan în păcate. Pe drum, când se întorceau Motioc se opri lângă un părau să bea apă. Pe când se plecă, Dan îl împușcă cu un pistol. Motioc muri pe loc. Ucigașul, luând jertfei sale 208 coroane, o tuli în păduri, dar la 4 zile fu prins. (T.)

Demonstrații la universitatea din Lemberg. Hjalck, rectorul universității din Lemberg, zilele trecute a fost obiectul unor demonstrații furtunoase a studenților universitari socialiști. Rectorul este un popă, cu inima neagră și de aceea studenții nu-l pot suferi. Întrând în sală a fost primit cu

urlete și bătut cu ouă clocite. Senatul universității, în ședința sa de Sâmbătă a eliminat pentru asta 7 universitari ruteni.

Sfat de avocat. În partida noastră este o clasă de advocați. Frații pot căpăta aici sfaturi în tot felul de pîre dacă ne scriu epistole, că ce necazuri au. Să se adreseze la partida noastră.

Muncitorii români din Budapesta să vină la secretariatul partidei noastre (József-körut 18), căci voim să întemeiem în Pesta un club socialist român.

Beția și urmările ei.

— Publicăm acest articol, din care se poate scoate foarte multă învățătură. —

Urmările beției.

(T. P.) Bețivul se 'nbolnăvește ușor și moare curînd. De aceea în Anglia societățile de asigurare, pe oamenii cari nu beau beuturi spirtoase îi asigură mai efin căci de obicei aceia trăesc mai mult. În parlamentul englez, nu de mult s'au plîns oratorii, că poporul englez dă îndărăt în desvoltarea tru-pească. Cu deosebire a observat-o aceasta comisia de asentare. Clasa muncitorilor într'ată slăbește, încât foarte puțini ajung măsura. Pricina acestei slăbiri e beutura de rachiu.

A eșit la iveală cu prilejul asentărilor din urmă că adese-ori alcoolul pricinuește și oftica, căci cel care bea rachiu, ușor capătă tot felul de cataruri. Ear' catarul de plămâni și de gâtlegi, dacă se învechește, aduce după sine foarte ușor oftica de gât ori de plămâni. Dar' și o primejdie mai mare ca asta îi amenință pe cei cari beau rachiu. Otrava alcoolului, dacă stă mai mult în trupul omului, acesta asurzește sau devine orb. Asta s'a întâmplat și cu aceia, cari s'au îmbetat numai odată cu rachiu făcut din spirit rece. E foarte primejdioasă beutura făcută din cartofi (crumpi) căci într'asta e mai mult alcool (spirit).

Mai primejdioasă e otrăvirea de spirit asupra copiilor oamenilor bețivi; copiii acestora de regulă au să ispășească păcatele tatălui sau ale mamei lor. Așa capătă copiii acestora boala cea rea (epilepsie), înnebunesc, au minte slabă sau se fac tâlhari.

Jertfele beției.

Profesorul de universitate din Viena, Löffler, a observat că la tribunalul din Viena și la judecătoria cercuală din Corneuburg într'un an, din 100 de cei cari nu s'au supus legilor 78; din 100 de prădători de avere 63; din 100 din cei cari au rănit pe alții 54, au s'evîrșit fapte în stare de beție.

Acestea dovedesc, că rachiuul amortește simțurile, și omul beat nu e stăpân peste voința sa, nu știe ce face. Numai atunci îi pare rău de ce a făcut; când se trezește din beție și se găsește înaintea judecătoriei sau în femniță. Faptele s'evîrșite în stare de beție 33% s'au petrecut Dumineca și 20% Lunia. De aici să poate vedea câte nenorociri aduce petrecerea în cărciumi. D-rul care e un om învățat în puterea cuvîntului, e medic, iurist, judecător, profesor și preot e în deplină convingere, că alcoolul (spiritul) e pricina cea mai de căpetenie a tuturor relelor.

Beția în Budapesta.

După arătarea poliției de stat din Budapesta, în capitala Ungariei bântue grozav boala beției. Numărul cărciumelor și al restaurantelor e mult mai mare aici decât ar trebui — spune căpitanul poliției — pe cei beți, contra legii, tot îi mai adapă cu beuturi; cafenelele asemenea sunt în număr prea mare, cărciumi mici asemenea sunt prea multe în Budapesta.

„Urmarea stricăcioasă a acestora de multe-ori am arătat-o și în anul trecut în statisticele mele — scrie căpitanul orașului —

și din an în an am stăruit să li-se reducă numărul. Sunt suburbii, unde situația nu mai e de suferit. În suburbiul Iosefin pentru 135.000 de locuitori sunt 809 cărcimi luând în vedere și copii de fașe, la 166 de suflete cade o cărciumă. În asemenea împrejurări nu e mirare, dacă alcoholismul se lățește mereu pricinuind păcate grele. De altfel în țeara întreagă bântue beția de rachiu“.

Cât bea țara?

Să pustiește și slăbește întreg poporul. Pe an se cheltuește în țară 350 milioane de coroane pe beuturi spirtoase. Din aceste se vine de cap 52 lt de sprt. Și adecă 24 litre de vin, 14 litre de bere și 14 litre de rachiu. Sunt triste date aceste, dacă ne gândim, că noi și pentru lucrurile cele mai de lipsă avem bani așa de puțini, și-și din acești puțini mai mare parte merge în străinătate, căci numai pe chibrituri merg în străinătate anual 5 milioane florini la noi nici chibrituri nu se fabrică în deajuns.

(Va urma în numărul viitor.)

Prețul „Adevărului“.

„Adevărul“ costă pentru Ungaria:

pe 1 an	3 coroane 20 fileri
„ 1/2 „	1 coroană 60 „
„ 1/4 „	— „ 80 „
„ 1 lună	— „ 30 „

Pentru România și alte țări din Europa:

pe 1 an	6 franci
„ 1/2 „	3 „

Pentru America:

pe 1 an	2 dolari
„ 1/2 „	1 „

Banii sunt de a se trimite pe adresa:

„Adevărul“, Budapesta,
VIII., József-körut 18 sz.

Fraților! Răspândiți „Adevărul“ în toate părțile, căci acesta este interesul nostru.

Poșta „Adevărului“.

Fraților! Acuma-î vremea să răspândiți „Adevărul“. Oamenii au s'evîrșit munca la câmp și acum au vreme să cetiască și să învețe.

Abonamentul este efin. Îl poate plăti fiecare om, mai ales, când e vorba, că prin asta ajutoră propagarea ideei.

Tot felul de scrisori și bani sunt de a se adresa astfel: „Adevărul“, Budapest, VIII. József-körut 18.

Sus la muncă, fraților! Să știți, că fiecare abonent nou slăbește puterea apăsătorilor; precum fiecare lovitură de săcure slăbește și lemnul cel mai tare.

Lup. Peste câteva zile vom trimite prin poștă „Strigătul“.

I. L. Prețul „Strigătului“ se poate trimite și așa că la poștă cumperi mărci (bilog, timbru) pe banii, cari iai trimite și mărcile ni-le trimiteți noauă prin poștă.

P. S. Timișoara. Și strigătul măgariului are răsuneț. Astfel și murdăriile acelea vor fi răsplătite la vremea lor. Principiul nostru: Nimic înainte de vreme.

O. P., Blaj. Ești nedrept față de mine, dacă ești mînios. Acum în fine îți scriu. „Poșta“ din numărul trecut n'a sunat M.-lui nost. Nu știu pe unde — tace. Eu n'am ocaziune să mă întîlnesc cu foștii prietenî. Disertația din U. n'am cetit-o. U. atunci am cetit-o mai în urmă, când a anunțat — așa-mi aduc aminte — disertația. Mi-ar placea s'o ceteșc. Tu ai scris-o?

Instiințăm pe frații noștri, că noi am dat răspuns în decursul acestei săptămîni la toate epistolele, ce ne-au sosit. Cine n'a căpătat răspuns, semn, că noi n'am primit epistola lui.

Presa noastră.

In editura partidei socialdemocrate din Ungaria apar următoarele foi:

In limba maghiară:

Népszava.

Apare în fiecare Marți, Joi și Duminecă.

In limba nemțescă:

Volksstimme.

Apare în fiecare Joi.

In limba sêrbească:

Narodna Rieci.

Apare în fiecare Joi.

In limba românească:

Adevărul (Glasul Poporului).

Apare în fiecare Duminecă.

Fraților! Numai așa putem înainta, dac cetim și învățăm.

Răspândiți foile partidei.

Un strigăt cătră * * * * *

* * * * * muncitorii români!

Sub acest titlu apare în decursul acestei săptămîni o foiță cu multă învățătura. — Un exemplar costă 4 fil. cu porto 6 fil. — Banii se pot trimite în mărci postale, înainte.

Dacă se procură 20 de exemplare porto nu trebrue plătit.

Este datorința fiecărui frate a răspândi acesta cărticică. Se poate procura pe următoarea adresă:

Adevărul VIII., József-körut 18.

Răspândiți broșura:

Ce vor socialiștii Români?

Prețul 6 fileri.

Editor: Partida socialdemocrată din Ungaria.

Redactor responsabil: Aurel Cristea.

Anunț.

Pentru anunț nu luăm responsabilitatea.

Cele mai bune haine vinete de lu-

crători: **REFORM** Hainele

acestea is pregătite din cea mai bună materie brută, cusute duplu și nu-și pierd culoarea, (bumbi patentati). Haine, mantile și

căputuri de **REFORM** se capătă

numai la frabricanții

MAJO ET COMP.

Fabricanții de vestimente vinete de muncitori

Budapest, Arany János-u. 22.

Modele și liste de preț se trimit gratis și franco. Corespondență românească.